

Emeltenbestijding: tellen is weten

Cees van der Wel

Het is belangrijk in het voorjaar het aantal emelten in uw grasland te tellen. Bij meer dan 100 emelten per m² kan een bestrijding nodig zijn. Bemonster echter wel nauwkeurig, anders is bestrijding misschien overbodig of wordt ten onrechte nagelaten!

Eitjes en jonge emelten zijn zeer gevoelig voor verdroging. In grasland met een korte stoppel (na beweiding, maaien of bloten) kan een groot deel van de eitjes en emelten afsterven. In langer gras is de kans op grote sterfte geringer omdat de luchtvochtigheid onderin de zode hoger is. Zitten de emelten eenmaal in de grond dan zijn ze minder gevoelig voor droogte. Ook in de grond zijn ze evenwel niet veilig. Door ziekten, bacteriën en schimmels in de grond, en door vreterij van andere organismen zullen in de loop der tijd veel emelten sterven. Ook vogels die (soms in zeer grote koppels) op het weiland fourageren kunnen veel emelten wegvreten.

Gras voornaamste voedsel

Emelten zitten overdag tot enkele centimeters diep in de grond. 's Nachts kruipen ze hun hol uit en kruipen over de grond, op zoek naar voedsel. Dit voedsel bestaat, als ze nog heel jong zijn, uit wat dood organisch materiaal. Als ze wat ouder worden dan gaan ze over op levend plantmateriaal. Ze knagen wat aan de plantbasis waarbij ze dunne laagjes van bladscheden afschrapen, of ze gaan hoger op, en vreten wat van een bladrand of vreten een blad doormidden. Vervolgens gaan ze weer terug naar hun hol. Soms nemen emelten een grasspriet mee naar hun hol om daar overdag nog wat van te vreten. Dit grassprietje steekt dan boven de grond uit en is een duidelijke aanwijzing voor emelten. Voor zover bekend hebben de in het weiland levende emelten niet of nauwelijks voorkeur voor bepaalde plantensoorten.

Gevoeligheid gras afhankelijk van sterkte

Als grasplanten in een goede conditie zijn dan hebben ze weinig hinder van de vreterij. Het wordt anders als de planten bijvoorbeeld door uitwintering zijn verzwakt. Door emeltenvreterij kunnen ze dan afsterven en kale plekken achterlaten. Als er zeer veel emelten aanwezig zijn kunnen grasplanten sterk worden 'afgegraasd'. In een periode waarin nauwelijks grasgroeit optreedt betekent dit dat de planten minder snel zullen groeien waardoor er sprake is van

Levenscyclus langpootmuggen

In augustus en september vlogen ze weer: de langpootmuggen. De vrouwtjes hebben toen hun eitjes gelegd op het gras en op de grond. Na twee weken zijn uit deze eitjes jonge emelten gekomen. Die emelten zijn nu zo groot dat ze goed herkenbaar zijn en ook al wat meer aan uw gras zitten te knabbelen. De grootste vreterij zal pas in het voorjaar optreden. Na de vorst maken de emelten een groeispruit door waarvoor ze ook veel gras nodig hebben. Na april groeien ze niet meer, en hebben ze alleen nog maar wat gras nodig om in leven te blijven. In juli/augustus gaan ze verpoppen, om zo'n zes weken later als langpootmug de vleugels te kunnen spreiden.

opbrengstderving. Deze opbrengstderving treedt overigens vrijwel alleen maar op in de eerste snede. In de volgende sneden worden weer nieuwe spruiten gevormd, groeit het gras sterk en is de behoefte van de emelten aan voedsel veel kleiner.

Weinig invloed weersomstandigheden op emelten

Emelten zijn prima bestand tegen vochtige omstandigheden. Zelfs als een perceel gedeeltelijk onder water staat weten ze te overleven door zich aan grassprietten vast te houden en hun achterlijf boven water uit te steken waardoor ze nog kunnen ademen. Tijdens vorst kruipen ze niet dieper de grond in maar laten ze zich invriezen. Als de grond weer ontdooit worden ze wakker en leven ze weer verder. Alleen bij zeer schrale omstandigheden, bijv. in kort gras als er een droge, koude wind waait, kunnen er veel emelten door uitdroging sterven. Als er maar iets sneeuw ligt dan zullen de meeste emelten evenwel overleven.

Afname in de tijd

Door de eerder genoemde natuurlijke oorzaken kunnen emeltenpopulaties in korte tijd sterk

afnemen. Zijn de omstandigheden evenwel gunstig dan kunnen populaties vrij lang in stand blijven. Vanwege het complex van factoren die we als mens niet in de hand hebben is het vrijwel onmogelijk te voorspellen hoeveel emelten er één of twee maanden na een telling nog aanwezig zijn. Het oude advies om in het najaar tegen emelten te spuiten als er meer dan 150 emelten/m² aanwezig zijn heeft daarom weinig waarde. Verstandig is om in het najaar wel te bemonsteren zodat bekend is welke percelen mogelijk problemen kunnen geven. Die percelen moeten dan in het vroege voorjaar, kort na de vorst, opnieuw worden bemonsterd. Op basis van de dan aanwezige aantallen, en de kwaliteit van de graszode, kan een betere beslissing worden genomen. In veel gevallen zal dan ook geconcludeerd worden dat een bestrijding in het najaar inderdaad niet nodig was.

Bemonstering

Het bemonsteren van emelten gebeurt als volgt. Met een hulpmiddel met een bekende oppervlakte (bijv. een conservenblikje) worden monsters genomen van de zode. Deze monsters moeten minimaal 8 cm dik zijn, en willekeurig verspreid over het perceel worden genomen. Het aantal monsters (met een oppervlakte van circa 1 dm²) per perceel moet minimaal 20 zijn. De zodenmonsters worden in een bak of een grote emmer gedaan en overgoten met pekewater tot er bijna 10 cm pekewater boven de monsters staat. De juiste zoutconcentratie van het pekewater is 1 kg zout op 5 liter water, de temperatuur moet tussen circa 5 en 10 °C zijn. Na enige tijd zullen de emelten uit de grond kruipen en boven in het water komen drijven. Na een half uur zijn vrijwel alle emelten wel uit de grond. Ze kunnen dan worden geteld, en met behulp van de bekende oppervlakte van de monsters worden omgerekend naar een aantal emelten/m². De bemonstering mag niet worden uitgevoerd bij (bodem)temperaturen die lager zijn dan circa 5 °C omdat de emelten dan niet

uit zichzelf uit de grond komen. Er ontstaat dan een verkeerd beeld van het aantal emelten.

Conclusies en aanbevelingen

Emelten eten aan grasplanten. De hoeveelheid schade hangt af van de hoeveelheid emelten die aanwezig is en de conditie van het gras na de winter.

Bestrijden in het najaar is weinig zinvol.

Bestrijden in het voorjaar alleen als er veel emelten zijn (voorlopig geldt de oude norm nog van meer dan 100 emelten/m²) en het gras door de winter is verzwakt.

Tellen is weten, het is daarom goed om uw grasland op emelten te bemonsteren. Een slecht uitgevoerde bemonstering heeft evenwel geen enkele waarde. Afgaan op de emelten die u met uw mes uit de grond peutert geeft geen enkel inzicht in de hoeveelheid emelten en de noodzaak voor bestrijding.

Een telling op de juiste manier uitgevoerd, en een goede inschatting van de mogelijke gevolgen van de emelten komt de kwaliteit van uw grasland ten goede.

Tellen is weten.

